

‘De eerste hippies. Bloemenkinderen van het fin de siècle’

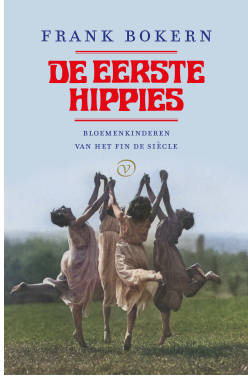
Openingsalinea's hoofdstuk 1

Joseph Salomonson is 47 jaar als hij besluit zijn haren niet meer te knippen, een baard te kweken die tot zijn navel reikt, zijn driedelig pak te verruilen voor een simpel tuniek, en op sandalen door Europa te gaan trekken. Het is geen gebruikelijke koerswending voor iemand die tot dan toe succesvol is geweest in de handel en het ooit zelfs tot consul heeft geschopt. Al helemaal niet in 1900. Want dat is het jaar dat de geboren Amsterdammer begint aan zijn trektocht. Door de treffende gelijkenis met Jezus baart de hippie avant la lettre veel opzien. Tientallen journalisten schrijven over hem, zelfs bewoners van andere continenten zullen zich in hun ontbijt hebben verslikt als ze op een ochtend in hun kwaliteitskrant lezen dat de Heiland op aarde lijkt teruggekeerd.

De Amsterdammer is niet de enige die zich in die tijd opwerpt als de nieuwe messias. Alleen Duitsland telt in 1900 minstens drie mannen die er precies zo uitzien als de Amsterdammer. Een Fries die in 1903 voor het eerst in de publiciteit komt, lijkt in uiterlijk een kopie van Salomonson en gaat ook wandelend en liftend door Europa. Al deze Jezus-epigonen weten de weg naar verlossing voor de mens. Ze komen aan de kost door prentbriefkaarten van zichzelf te verkopen, bedrukt met een allegaartje van min of meer wijze spreuken. Voor mensen die echt geïnteresseerd zijn, is er een foldertje dat ze voor een kleine extra gift kunnen aanschaffen. Daarin is in meerdere talen te lezen waarom mensen zich moeten losweken uit het materialistische bestaan dat ze leiden en dat ze heeft vervreemd van het geestelijk leven en de natuur.

Barvoetsprofeten worden ze wel genoemd. Of koolrabi-apostelen, omdat ze nogal eens leven van uitsluitend rauwe groenten. Kranten spreken doorgaans van natuurmensen. Het is de term die ze ook gebruiken om primitief levende volken te beschrijven als Hottentotten, Bosjesmensen, koppensnellers, kannibalen en kaffers. Journalisten vinden de gebruiken van de plotseling oprukkende westerse natuurmensen even exotisch als de in hun ogen merkwaardige gewoontes van de oervolken, en ze worden vaak net zo monkelend beschreven. Al helemaal als groepjes natuurmensen zich verenigen in kolonies. Het moet in de lucht zitten, die jaren. Vooral tussen 1900 en 1914 kunnen bewoners in heel West-Europa langs 's heren wegen barvoetsprofeten tegenkomen, terwijl in zeker zes landen kolonies ontstaan waar verlichte geesten een nieuwe mens willen kneden. Ook in Nederland.

Ze vormen een tegencultuur waarin ze de vrije seks prediken, samenleven in communes en experimenteren met drugs. Ze zijn feministisch, of althans in woorden, en halen hun spirituele inzichten vaak uit landen als India en Tibet. Het lijken wel de hippies van de jaren 1960. En zo kleden de alternatievelingen van het

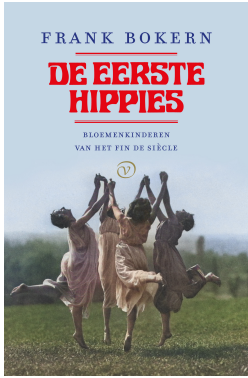
begin van de twintigste eeuw zich ook, als ze tenminste al de moeite nemen om hun edele delen te bedekken. Hun grote voorbeelden zijn Rousseau, Thoreau, Bakoenin, Kropotkin en Tolstoj, maar ook Freud, Jung en Nietzsche worden gretig gelezen. De hippiefiguren, landbouwkolonies en communes trekken kunstenaars en schrijvers van naam die de alternatieve denkbeelden gebruiken om de kunst en de literatuur radicaal te veranderen. Ze worden gevolgd door mensen die later van grote invloed zullen zijn op de wereldgeschiedenis, zoals Lenin, Trotski en Gandhi. En ze zijn bijna allemaal met elkaar verbonden. De idealisten en wereldverbeteraars zoeken elkaar op, wisselen kennis uit, stappen over of beginnen samen nieuwe kolonies. Ze vormen een beweging.

Fragment hoofdstuk 2

De hippies van het begin van de twintigste eeuw hebben dezelfde drijfveren als de provo's en de bloemenkinderen van de jaren 1960. Ze lopen te hoop tegen de gezapige burgermaatschappij en vrezen bovendien dat de wereld ten onder zal gaan aan materialisme en consumptiedrang. Ze zijn meer dan alleen natuurmensen, zoals Nederlandse kranten ze noemen. Duitse journalisten raken de kern al wat beter door te spreken van *Aussteiger*, en dat zijn ze inderdaad óók, maar die beschrijving alleen doet ze ook geen recht. In België en Frankrijk hebben ze het over *malcontents*, en ook dat is een aanduiding die maar ten dele voldoet. De eerste hippies willen terug naar de natuur, stappen uit de ratrace en vinden dat het niet goed gaat met de wereld, maar ze blijven niet hangen in ontevredenheid. Integendeel, ze willen de wereld beter maken, en de mens erbij.

Het zijn wel romantici. Ze verlangen terug naar de tijd dat het leven nog eenvoudig was. Ze keren zich tegen de industrialisatie en de verstedelijking, en alles wat daarbij hoort, zoals het kapitalisme, de massaproductie, de massaconsumptie, het toenemend alcoholgebruik en de snel stijgende consumptie aan vlees. Ze willen weer in direct contact staan met de natuur, en liefst in kleine dorpen op het platteland wonen waar iedereen leeft van de opbrengsten van eigen land. En dat bij voorkeur in groepen die samen investeren, samen werken en samen leven. In die heerlijke nieuwe wereld is natuurlijk niemand de baas over een ander en hoeft geen mens harder te werken dan hij wil.

De idealisten van het begin van de twintigste eeuw dwepen met een verlangen dat van alle tijden is. Ze doen niet alleen denken aan de hippies van de sixties, maar verschillen ook weinig van de mensen die nu dromen van een tiny house, circulair willen produceren, hun producten bij voorkeur lokaal kopen, zweren bij de deeleconomie, en een basisinkomen voor iedereen zien als het ei van Columbus. Het lukt ze misschien niet altijd om hun dromen te realiseren, maar ze slagen er vaak wel in een cultuur te creëren waarin vernieuwende ideeën kunnen gedijen. Zoals Apple-oprichter Steve Jobs, een LSD gebruikende Indiaganger die liefst op

blote voeten liep, het in 1997 heeft verwoord in zijn Think Different-campagne: het zijn de gekken, de buitenbeentjes, de rebellen en de onruststokers die de mensheid voortstuwen.

Fragment hoofdstuk 3

De naderende eeuwwende fungeert als een aanjager voor het hippie-idealisme. In 1898, in 1899, maar vooral in 1900, het feitelijke fin de siècle, voelen veel mensen opeens de drang om het allemaal anders te gaan doen. Het is een turbulente tijd. De uitvindingen en ontwikkelingen buitelen over elkaar heen. De trein, de fiets en de auto hebben leven al in een veel hogere versnelling gezet, en rond 1900 komen pioniers als graaf Zeppelin ook nog eens met transportmiddelen die mensen door de lucht kunnen vervoeren. Fenomenen als elektriciteit, fotografie, film, telegrafie en telefonie zorgen voor zoveel duizelingwekkende nieuwe mogelijkheden dat ze mensen vaak angst inboezemen. Alles gonst en gromt en stuwt zichzelf voort, zo lijkt het, en drijft de willoze massa voor zich uit. Daar beginnen opstandige geesten zich tegen te verzetten. Ze wijzen de massacultuur van die tijd af en vormen een tegencultuur, een cultuur die het individu centraal stelt.

Korte samenvatting 'De eerste hippies'

De eerste hippies trekt op met de bloemenkinderen van het fin de siècle, maar onderzoekt ook de sporen die deze hippiebeweging heeft nagelaten. En daar zijn er verrassend veel van. De provo's, de bloemenkinderen van de jaren zestig, de New Age-beweging, antivaxers en zelfs rechts-extremisten leunen op deze natuurmensen, barvoetspropheten, anarchisten, idealisten, utopisten en futuristen. De eerste hippies brengt met aanstekelijk plezier de verbeelding weer even aan de macht.